

1. קרני / האמנים בסולדת.

משני סוגים הם: אלה שניצלו מתוך השרפה ומניעים לכאן לעשות את מלאכתם להתפרנס, ואלה שבאו לכאן, דוקא לכאן, כדי לשתף עצמם בבנין היכל לאמנות עברית. הראשונים יורדים מעל הספינה ועולים תיבה לדוכן. מקהלים קהלות ומהנים את הרבים באמנותם. האחרונים מתענים ומניעים עצמם כמה יגיעות וכונים מה שהוא ומהרסים מה שבנו, ושוב בניים, ואנכי אורחא — רעבים ללחם. על הראשונים אין אנו מצטערים. אם יש להם פרנסה — תנעם להם מולדתם, ואם אין, ילכו מכאן. על האחרונים אנו מצטערים. לא רעבונם הוא שמצער אותנו. הם רעבים מתוך שמחה, או שמחים מתוך רעב. כי על פי יש בהם דבר המשכיחם את רעבונם. אבל אלה ואלה צד שזה בניהם: אין הם יוצרים דברים קיימים בשביל האמנות העתידה לבוא. הראשונים — מחוסר רצון, והאחרונים — מחוסר רצון ברור.

לראשונים, המאמינים מתוך תמימותם, או מתוך אידיעה, כי הם יוצרים דברים קיימים, או לכל הפחות מתקנים מה שהוא, אנו חייבים לאמור: לא די מה שאתם מוזמרים אומות עבריות, אנו יצאנו כבר מחיתולי הילדות, והצלצול העברי — אין הוא מפתיענו וחד. אלא מה האמנות שבדבר? ראינו מראות ושמענו שמועות.

אולם לאחרונים אנו אומרים אחרת: רצון יש לכם, אבל רצונכם סומא הוא. הוא נא נתברר לעצמכם וצריך שתעמדו עליו. רוצים אתם לבנות ביסה עברית. לא רק עברית, אלא עברית. אתם יודעים את ההבדל שבדבר, ואם כן — מה יש מן העבריות וכל ההצנות, שהצליחו או שלא הצליחו? נניח כי במשך הטמן תתמחו ברוחותי, עד וסולד ואמו לא יהיו גרועים מאותם שרצה בהם איבסן עצמו. מה או? מה תקנתם ו. השביל האמנות העברית? או יהיו לנו אמנים בעברית, כמו שיש לנו אמנים זרמים ובאיטלקית, אבל לא יהיו לנו אמנים עברים. יבוא או בך אירופה לארץ יבשים, על מנת לראות את המולדת העברית ואת אמנותה של אותה האושה, שכתבה את הדברים. התהיה או אמנותכם אותה. אמנות האמנותי, שעליה יאמר בן התרבות ואיזופאיי: מה שהוא אומר על ספר הספרים: הנה היא היצירה העברית, דרכה וכחה.

ואם לא תהיה — מה תקנתם אז? תאמרו: אין רפרטואר עברי. אבל אם אין רפרטואר עברי צריך לילך אל ההסתגריה העברית ואל ספר הספרים. קחו משם פצינות ותנו אותן על הבמה. אם יש בכם רניסורים — ינאו נא להחיות את התנין. ואם יש בכם ארטיסטים — יתמחו נא בדיקלום מקראות, ובמסירת טפוסים של העברי בארץ העברים. ואם אין רצונכם בכך, עליכם לחכות עד שיבוא הרפרטואר העברי החדש. לקחת מן המוכן באירוסיה? הלא באנו לכאן על מנת לתקן את חיינו וליצור ערכן חדשים. ודאו הפועל. העברי הלא יוצר ערכין חדשים. יצליח או לא יצליח — אבל כחו נתן לזאת.

ואם אין בכם כח מבלנות לחכות, ואם יש גם מצד הקהל תביעות כנגדכם; הבו לנו תיאורן! — לבו לכל הפחות אצל אותו הרפרטואר האירוסיה, שיש בו לו רק סקצת מתביעותינו. הצפון הקר לא יושיענו. אין אני יודע אם בבונה תחילה, או על פי סקרה. הכנסתם את שלוסית של וילד אל תוך רשימתכם, אבל טרדיה זו יש בה לכל הפחות מינימום של התביעה. הרפרטואר שלכם איננו צריך להיות רפרטואר סתם, אלא רפרטואר מבחינה ידועה. ואל לכם לספק את טעם הקהל. יטרד הקהל אחריכם ולא אתם אחריו.

ולהאמן ברוך אלהים, אמן הצבעים או אמן הקולות או אמן המלה, הבא אל המולדת לא לשם גסטרוולות, אלא מתוך רצון לסיוע בבנינה יש לאמר:

אתה, ברוך אלהים, הבא לכאן, אתה חייב לדרוש קרבן מעצמך, כקרבן שחייב להביא סתם יהודי ההולך לכאן לשם תכלית לאומית. וזהו קרבנך, אמן: אל תמהר לעלות על הבמה, ואל תודרו ללמדנו תורת בית המדרש הישן. חייב אתה לשתוק זמן מה, ובשעת שתיקתך השתרל לשחרר עצמך מכל אותם הרשמים והצלילים שטבעת בהם בגלות. חייב אתה לפנות את לבך וכלי קבולך לקראת העולם החדש המתהיה פה. האור והחושך, הדממה והרעש, העמידה והתנועה והצבעים החדשים, שאתה נתון בהם, הם הם עולמך החדש והיכלך החדש, שאתה צריך להתקין עצמך על מנת להכנס אל תוכם.

בשביל האמנות העברית העתידה ששובה הצעקה הפראית, שאתה שומע בהתונה ערבית, מן המנגינה המתוקנת האירוסאית, וריקודי פועלינו בכבישים — מן המהולות הברי חדישים, שנשאלו ממקורות אחרים, ואצל הספרדים יש ללמוד דבר מה, והתיסנים — גם

מהם יש ללמד דבר מה. וחסדי לובביץ נסמולין וכמותם בירושלים — זמירותיהם
וריקודיהם נשתנו כאלה שבגלות. ויש גם בהם סף החידוש.
וכשאנו באים עם המטען האיחופאי שאנו לגביו רק בבחינת אכספריסורים
המעבירים. סחורה משם לפה. הרי יש לזה רק תאר אחד: העמדת פסל בתיכל העברים.

